

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра психології розвитку

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Екологічна психологія»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29 ” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	«Екологічна психологія»
Викладач	Литвин-Кіндратюк Світлана Данилівна
Контактний телефон викладача	067 34 24 708
E-mail викладача	lytvynkindr@ukr.net
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Екологічна психологія» передбачає ознайомлення бакалаврів із науково-теоретичними та практичними засадами сучасної екологічної психології, засвоєння категоріального ладу екологічної психології, спектру методів еколого-психологічного дослідження та прийомів надання психологічної допомоги з урахуванням екокультурного контексту; використання екологічної компетентності для підвищення рівня психологічної допомоги на тлі міграційних процесів, психологічному консультуванні сім'ї, запобігання міжпоколінних конфліктів в професійному та повсякденному спілкуванні. Протягом навчання формується навичка самостійного мислення та роботи з екопсихологічною літературою, розвивається вміння застосовувати психологічні методи дослідження та елементи психологічної діагностики в процесі екологопсихологічного моніторингу та діагностики, відбувається опанування цінностями екологоспрямованої комунікації, розвитку здатності мислити проекологічно, критично аналізувати ситуації взаємодії з природою, надання психологічної допомоги в умовах природних катастроф та лих.

В основі навчальної дисципліни покладено проблемно-дослідницький підхід до організації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвиток здібностей до творчої професійної діяльності, зв'язок і організацію навчання з рівнем формування фахових компетентностей. Вивчення курсу відбувається із застосуванням технології «Blended Learning», шляхом поєднання традиційних та інноваційних технологій, колективної та індивідуальної роботи, складання психологічних кейсів, обговорення, рефлексії, осмислення власних професійних уявлень, набуття умінь та навичок, формування відповідних компетентностей, які забезпечують програмні результати навчання. Курс передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем та синергію зі студентами під час занять. Семінарські заняття орієнтовані на виконання творчих та багаторівневих завдань.

Метою навчальної дисципліни є розвиток екологічної компетентностей студентів в контексті професійної підготовки майбутніх психологів, формування навичок та вмінь аналізу розвитку особистості та соціальних груп в екологічному контексті.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, саногенно.

ЗК5. Здатності бути критичним і самокритичним.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки, технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності

Спеціальні компетентності:

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема у контексті організації заходів раннього втручання).

СК8. Здатності організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР19. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості.

3. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни		
Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Лекції	12	4
Семінарські заняття (практичні) лабораторні	18	6
Самостійна робота	60	80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс / рік навчання	Нормативний / вибірковий
7 семестр	053 Психологія	4 курс	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин		
	Лекції	Семінарське заняття	Самост. робота
<p>Тема 1. Предмет та історія екологічної психології</p> <p>1. Актуальні проблеми екологічної психології в добу глобалізації, змін клімату, природних катастроф на тлі війни.</p> <p>2. Предмет та завдання та історія виникнення екологічної психології.</p> <p>3. Місце екологічної психології в системі наук та психологічних галузей.</p> <p>4. Структура екологічної психології</p> <p>5. Основні напрями екопсихологічних досліджень на сучасному етапі: психологічна екологія, енвайронментальна психологія, психологія екологічної свідомості, психологія катастроф.</p>	2 денна 1 заочн	2 денна 1 заочна	10 денна 10 заочна
<p>Тема 2. Методологія та методи екологічної психології</p> <p>1. Методологічні принципи еко-психологічних досліджень Принцип екологічності (Ю. Швалб).</p> <p>2. Основні категорії екологічної психології Типи та рівні екопсихологічних досліджень.</p>	2 денна 1 заочн	4 денна 1 заочна	10 денна 20 заочна

<p>3. Класифікація методів та методик екопсихологічного дослідження в межах різних наукових напрямів.</p> <p>4. Методи надання екопсихологічної допомоги.</p>			
<p>Тема 3. Психологія взаємодії з навколишнім середовищем</p> <p>1. Поняття середовище: енвайронментальна психологія та його структура.</p> <p>2. Динаміка змін середовища: біоритмологія та психоритмологія.</p> <p>3. Територіальна поведінка людини, поняття персонального простору, проксеміка. Поняття краудингу.</p> <p>4. Психологічна оцінка та експертиза якості життєвого середовища</p>	<p>2 денна</p> <p>1 заочн</p>	<p>4 денна</p> <p>1 заочна</p>	<p>10 денна</p> <p>10 заочна</p>
<p>Тема 4. Середовище як джерело інформації</p> <p>1. Класифікація факторів середовища як джерела інформації для людини.</p> <p>2. Візуальне середовище, його складові.</p> <p>3. Прийоми кольоротерапії та кольородіагностики в екопсихології.</p> <p>4. Акустичне середовище, його структура. Звуки, голоси, мелодії, музикотерапія.</p> <p>5. Аромасередовище, види та класифікації запахів.</p> <p>6. Прийоми ароматерапії та ландшафтотерапії.</p>	<p>2 денна</p> <p>1 заочн</p>	<p>4 денна</p> <p>1 заочна</p>	<p>10 денна</p> <p>10 заочна</p>
<p>Тема 5. Психологія екологічної свідомості та екологічної соціалізації</p> <p>1. Поняття екологічна свідомість, екологічна поведінка, екологічна компетентність.</p> <p>2. Когнітивна складова екологічної свідомості в етнокультурному та історичному контексті.</p> <p>3. Ставлення особистості до природи, види, типи, структура ставлення.</p> <p>4. Етапи екологічна соціалізація особистості.</p> <p>5. Вікові та індивідуальні особливості розвитку екологічної свідомості та екологічної культури</p>	<p>2 денна</p>	<p>2 денна</p> <p>1 заочна</p>	<p>10 денна</p> <p>10 заочна</p>
<p>Тема 6. Психологія катастроф</p> <p>1. Психологія катастроф. Радіоекологічна психологія, її предмет.</p> <p>2. Глобальні ризики. Види природних та техногенних катастроф.</p> <p>3. Стани, ситуації та поведінка ризику.</p> <p>4. Посттравматичний стрес, його діагностика та корекція, профілактика.</p>	<p>4 денна</p> <p>1 заочна</p>	<p>2 денна</p> <p>1 заочна</p>	<p>10 денна</p> <p>20 заочна</p>

5. Динаміка психогенних розладів, їх основні фази в екстремальних ситуаціях.			
--	--	--	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за семестр, становить 100 балів, яка є сумою балів за роботу на практичних заняттях, написання тематичних контрольних робіт, підсумкових модульних робіт та балів, отриманих під час заліку.

До заліку студент денної форми навчання може набрати максимум 70 балів, з яких 45 балів – за поточне оцінювання, 15 – за самостійну роботу та 10 балів за індивідуальну роботу. При складанні заліку (контрольна робота) студенти можуть отримати максимум 30 балів.

До заліку студент заочної форми навчання може набрати максимум 70 балів, з яких 30 бал – за поточне оцінювання (лекції й семінарські), 25 – за самостійну роботу та 15 балів за індивідуальну роботу. При складанні заліку (контрольна робота) студенти можуть отримати максимум 30 балів.

Вимоги до самостійної роботи. Самостійна робота виконується у формі творчих завдань. Оцінювання відбувається в межах шкали 1-3. Передбачено 8 самостійних та індивідуальних завдань. Практичні заняття. Оцінюється відвідуваність та робота на усіх заняттях упродовж семестру за 100-бальною шкалою.

Підсумковий контроль. Форма контролю – залік у формі контрольної роботи;

форми здачі – тестовий контроль, комбінована

Основні критерії оцінювання результатів вивчення н. д.:

- 1) своєчасність і якість виконання навчальних завдань;
- 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним засадам н. д.;
- 3) розуміння (усвідомленість, осмисленість) основного, сутнісного змісту понять та положень н. д.;
- 4) повнота і глибина знань.

Форми оцінювання регламентуються згідно з «Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої школи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

Облік навчальної роботи студентів здійснюється згідно з «Положенням про електронний журнал обліку навчальної роботи здобувачів освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (нова редакція).
<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/07/02.07.662024-polozhennia-pro-elektronnyi-zhurnal-obliku-navchalnoi-roboty-zdobuvachiv-osvity.pdf>

На семінарських заняттях студенти не лише аналітично висвітлюють питання семінару та дискутують, а й презентують огляди, конспекти, анотації відповідних джерел, когнітивні карти, експертні висновки,-схеми, таблиці тощо.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовується тестовий контроль знань.

Відтак, оцінка **«Відмінно» (90-100 балів – А)** ставиться за наявність у студента адекватного розуміння, правильних та достатньо вичерпних знань змісту питань і аргументовану логіку викладу їх.

«Добре» (80-89 балів – В. 70-79 балів – С) – за загалом адекватне і правильне розуміння, але подекуди неповне, недостатньо глибоке й вичерпне знання матеріалу та переважно репродуктивний (заучений) виклад його, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

«Задовільно» (60-69 балів – D. 50-59 балів – E) – за поверхове розуміння та фрагментарні, недостатньо систематизовані знання і слабку аргументованість викладу матеріалу, окремі суттєві помилки.

«Незадовільно» (26-49 – FX дає можливість повторного складання іспиту) – за часткове знання окремих фрагментів матеріалу.

«Незадовільно» (1-25 балів – F – повторне вивчення дисципліни) – за відсутність знання матеріалу н. д.

5. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Академічна доброчесність. Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів контролю і дотримуватися правил академічної доброчесності. Не допускається користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, а також списування та плагіат при виконанні письмових завдань.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням:</p>
--------------------------	---

	<p>https://pnu.edu.ua/положення-про-запо-бігання-плагіату/</p>
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Студенти мають право відпрацювати пропущені практичні заняття у письмовій формі. Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань та виконанням підсумкової контрольної роботи відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMY, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»</p> <p>https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p> <p>Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти залік за відомістю № 2.</p>
<p>Невідповідна поведінка під час заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього</p>

	розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні документи/polozhenja/
Додаткові бали	На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних письмових робіт. Виконання індивідуальних творчих робіт може бути підставою для отримання додаткових балів.
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи: https://www.coursera.org

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
<p>Література: Методичне забезпечення</p> <p>1. Бацилева О. В., Пузь І. В. Навчально-методичний посібник з дисципліни Прикладні аспекти психології: Екологічна психологія для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Психологія». (2-ге видання, перероб. і допов.). Вінниця, 2021. 215 с. [Електронне видання] https://surl.li/dipjpb</p> <p>2. Литвин-Кіндратюк С.Д. Екологічна психологія. Курс лекцій. Івано-Франківськ. 2023. 136 с. http://hdl.handle.net/123456789/15852</p>	
<p>Базова</p> <p>1. Вернік О. Л. Екопсихологічний підхід до дослідження благополуччя особистості: середовищно-життєдіяльнісний контекст. <i>Актуальні проблеми психології</i>, 2019. Т. 7., Вип. 47. С. 68–79.</p> <p>2. Дубовий В. І., Дубовий О. В. Екологічна культура: навч. посібник. Київ; Херсон: Грінь Д. С. 2016. 255 с</p> <p>3. Екологічна психологія: хрестоматія / за ред. Ю.М. Швалба. К.: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 224 с.</p> <p>4. Еколого-психологічне забезпечення якості життя: науково-методичні рекомендації; за ред. Ю. М. Швалба, Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2013. 98 с.</p>	

5. Еколого-психологічні детермінанти суб'єктивного благополуччя особистості: монографія / Ю. М. Швалб, О. Л. Вернік, О. О. Вовчик- Блакитна , Т. М. Кирпенко, О. В. Павленко, О. В. Рудоміно- Дусятська; за ред. Ю. М. Швалба. Київ – Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 234 с.
6. Еколого-психологічні чинники якості життя в умовах розвитку сучасного суспільства: колективна монографія/ за ред. Ю.М. Швалба. Кіровоград: «Імекс-ЛТД» , 2013. 207 с.
7. Кирпенко Т. М. Сучасний стан та перспективи вивчення зв'язку здоров'я та суб'єктивного благополуччя особистості / Т. М. Кирпенко. *Актуальні проблеми психології: Зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України* / За ред. С. Д. Максименка. Київ : Інституту психології імені Г. С. Костюка, 2019. Том VII. Екологічна психологія. Вип. 47. С. 166–176.
8. Львовичкіна А. М. Формування екологічної свідомості як основи екологічної культури у підлітковому віці / А. М. Львовичкіна, О. В. Дячок. *Перспективи та інновації науки (Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина")*. 2023. № 12. С. 687-698.
9. Екологічна психологія [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ. За ред. В. О. Скребець, І. І. Шлімакова. Київ : Слово, 2014. 454 с.
10. Рудоміно-Дусятська О. В. Екологічні аспекти проблеми психологічного благополуччя особистості. *Актуальні проблеми психології*, 2019.Т. 7., Вип. 47.С. 269–279.
11. Скребець В.О. Екологічна психологія у віддалених наслідках екотехногенної катастрофи. Монографія. Київ : Видавничий Дім “Слово”, 2004. 440 с.
12. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості: навч. посібник. Київ: Каравела, 2013. 237 с.
13. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001), On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being, *Annual Review of Psychology* 52, pp. 141–166.
14. Gross R. Rolls Geoff Essential as Psychology (for A QA). Hodder Arnold. 2003. 210 p.
15. Gleitman, Henry. Psychology. 4-th edition. W. W. Norton & Company Ltd., New York 801 p.
16. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
17. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: <http://lib.pnu.edu.ua>

Викладач доцент кафедри психології розвитку Світлана Литвин-Кіндратюк